

2016/2224(INI)

13.7.2017

LAUSUNTO

työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnalta

oikeudellisten asioiden valiokunnalle

legitiimeistä toimista yleisen edun hyväksi toimivien väärinkäytösten paljastajien suojelemiseksi heidän paljastaessaan luottamuksellisia tietoja yrityksistä ja julkisista elimistä
(2016/2224(INI))

Valmistelija: David Casa

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa oikeudellisten asioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

- A. katsoo, että väärinkäytösten paljastajat auttavat sekä julkisella että yksityisellä sektorilla paljastamaan, estämään ja ehkäisemään rikkomuksia, kuten hallinnollisia virheitä, petoksia ja korruptiota, ja edistävät näin osaltaan ihmisoikeuksia, oikeusvaltiota, sananvapautta, avoimuutta ja demokraattista vastuuvollisuutta sekä työntekijöiden oikeuksia; toteaa, että väärinkäytösten paljastajat ovat usein työntekijöitä, jotka ovat työsuhteessa ja riippuvaisia palkastaan toimeentulonsa lähteenä;
- B. toteaa, että väärinkäytösten paljastajien suojelun merkitys on vahvistettu kaikissa merkittävissä korruptiota koskevissa kansainvälisissä oikeudellisissa asiakirjoissa ja väärinkäytösten paljastajien toimintaa koskevat periaatteet on esitetty korruption vastaisessa YK:n yleissopimuksessa (UNCAC), Euroopan neuvoston suosituksessa CM/Rec(2014)7 ja OECD:n vuonna 2009 antamassa lahjonnan vastaisessa suosituksessa;
- C. katsoo, että äskeiset mittavat korruption paljastamiseen johtaneet tietovuodot, kuten Panaman paperit ja Swiss Leaks, ja paljastukset työlainsäädännön kiertämisestä ja rikkomisesta, joka on joissakin tapauksissa johtanut työsuhteiden epävarmuuteen, ovat osoituksena väärinkäytösten paljastajien roolin tärkeydestä yleisen edun puolustamisessa; toteaa, että väärinkäytösten paljastajia ei tällä hetkellä tunnusteta eikä suojella riittävästi Euroopassa;
- D. ottaa huomioon usein ilmaistun vakavan huolen siitä, että yleisen edun hyväksi toimivat väärinkäytösten paljastajat voivat kohdata vihamielisyyttä, ahdistelua ja uhkailua sekä ulkopuolelle jättämistä työpaikallaan samoin kuin uuden työpaikan saantia koskevia esteitä ja he voivat menettää toimeentulonsa, ja usein vakavia uhkauksia kohdistetaan myös heidän perheenjäseniinsä ja työtovereihinsa; toteaa, että koston pelolla voi olla toimintaa estävä vaikutus väärinkäytösten paljastajiin ja se voi siten vaarantaa yleisen edun;
- E. katsoo, että työpaikkojen on ylläpidettävä työympäristöä, jossa ihmiset voivat huoletta tuoda esiin mahdollisia väärinkäytöksiä, kuten puutteita, virheellisiä menettelyjä, huonoa hallintoa, petoksia tai laittomuuksia; katsoo, että on erittäin tärkeää edistää oikeanlaista kulttuuria, jossa ihmiset voivat tuoda ongelmia esiin pelkäämättä kostotoimia, jotka voivat vaikuttaa heidän senhetkiseen ja tulevaan työtilanteeseensa;
- F. katsoo, että väärinkäytösten paljastamisen tavoitteena tulisi olla ilmoittaminen toiminnasta, joka on yleisen edun tai lain vastaista, sekä muista rikkomuksista ja väärinkäytöksistä;
- G. ottaa huomioon, että joillakin jäsenvaltioilla on jo väärinkäytösten paljastajia suojaavia lakeja mutta ei kaikilla, mikä rajoittaa heidän suojeluaan tai aiheuttaa suojeluun liittyviä eroja eri puolilla EU:ta; huomauttaa, että tämä on erityisen merkittävää tapauksissa, joilla on rajat ylittäviä tai EU:n laajuisia vaikutuksia; toteaa, että tämä luo oikeudellista epävarmuutta;

- H. toteaa, että koska väärinkäytösten paljastajia suojelevan kansallisen oikeudellisen kehyksen olemassaolokaan ei aina takaa väärinkäytösten paljastajien suojelun asianmukaista toteuttamista ja tehokkuutta, jäsenvaltioiden on tärkeää varmistaa väärinkäytösten paljastajia suojelevan olemassa olevan kansallisen lainsäädännön noudattaminen;
- I. toteaa, että korruptio on tällä hetkellä vakava ongelma unionissa, koska se voi estää hallituksia suojelemasta väestöä, työntekijöitä, oikeusvaltiota ja taloutta ja johtaa julkisten instituutioiden ja palvelujen heikkenemiseen, heikentää talouskasvua ja kilpailukykyä monilla aloilla ja horjuttaa luottamusta julkisten ja yksityisten elinten sekä teollisuuden avoimuutta ja demokraattista vastuuvollisuutta kohtaan; ottaa huomioon, että korruption on arvioitu maksavan EU:n taloudelle vuosittain 120 miljardia euroa eli 1 prosentin EU:n BKT:stä;
- J. katsoo, että taloudelliseen tiedonhallintaan liittyvät kysymykset voivat olla luonteeltaan rajat ylittäviä ja että väärinkäytösten paljastajilla on merkittävä rooli ulkomailta kansallisiin taloudellisiin etuihin kohdistuvien laittomien toimien julkistamisessa;
- K. katsoo, että väärinkäytösten paljastajat ovat erittäin tärkeitä myös virheiden, haasteiden tai ongelmien tunnistamiseksi organisaatioissa varhaisessa vaiheessa; katsoo, että jos tätä käytäntöä noudatetaan, se voi johtaa organisaatiokulttuuriin, jossa virheistä opitaan; toteaa, että tämä on johtanut joissakin organisaatioissa ja jäsenvaltioissa virheistä ilmoittamisen tukemiseen ja siten organisaatiomuutokseen;
1. vaatii toimia, joilla erityisesti poliitikot, työnantajat ja tiedotusvälineet muuttaisivat yleistä käsitystä väärinkäytösten paljastajista ja joissa korostettaisiin heidän positiivista rooliaan varhaisvaroitusmekanismina ja estävänä tekijänä, jonka avulla voidaan havaita ja estää väärinkäytöksiä ja korruptiota, ja vastuuvollisuuteen liittyvänä mekanismina, joka mahdollistaa hallitusten ja yritysten julkisen tarkastelun;
 2. on tyytyväinen Euroopan neuvoston suositukseen väärinkäytösten paljastajien suojelun eurooppalaisista puitteista, joiden tulisi kattaa kaikki julkisen ja yksityisen sektorin työntekijät riippumatta työsuhteen luonteesta ja siitä, saavatko he palkkaa vai eivät;
 3. kehottaa komissiota oikeusperustan arvioinnin sekä työmarkkinaosapuolten kuulemisen jälkeen laatimaan toissijaisuusperiaatetta noudattaen väärinkäytösten paljastajia koskevan lainsäädäntöehdotuksen; vaatii toteuttamaan tehokkaita toimenpiteitä sellaisten väärinkäytösten paljastajien suojelemiseksi, jotka havaitsevat rikkomuksia ja ilmoittavat niistä vilpittömästi yleisen edun hyväksi, työhön liittyvältä epäoikeudenmukaiselta kohtelulta, kostotoimilta sekä rikos- ja siviilioikeudelliselta vastuulta; korostaa, että on tärkeää varmistaa väärinkäytösten paljastajien anonymiteetti ja prosessin luottamuksellisuus;
 4. huomauttaa, että on olemassa vaara, että yleisen edun hyväksi toimineet väärinkäytösten paljastajat jätetään työpaikalla urakehityksen ulkopuolelle, he menettävät työpaikkansa tai he joutuvat työpaikallaan kollegoidensa ja esimiestensä kostotoimien kohteeksi, mikä voi hillitä rikkomuksia havaitsevien halua toimia, uhata heitä ja aiheuttaa heille pitkäaikaisen psykologisen järkytyksen; painottaa, että väärinkäytösten paljastajat ottavat suuren henkilökohtaisen ja ammatillisen riskin ja maksavat siitä usein henkilökohtaisesti ja ammatillisesti; painottaa siksi, että väärinkäytösten paljastajan määritelmää olisi

sovellettava niin moneen työntekijätyyppiin kuin mahdollista, mukaan luettuina nykyiset ja entiset työntekijät sekä harjoittelijat ja muut;

5. muistuttaa, että on tärkeää kehittää keinoja, joilla voidaan asettaa seuraamuksia ja kieltää kaikenlaiset kostotoimet, kuten ahdistelu tai muu rankaiseva tai syrjivä kohtelu, mukaan luettuina kollegoihin tai perheenjäseniin tietojen paljastamisen seurauksena kohdistetut toimet;
6. painottaa, että väärinkäytösten paljastajilla ja heidän perheenjäsenillään, joiden henki tai turvallisuus on vaarassa, on oltava oikeus saada tehokasta ja riittävää suojelua ja ryhtyä tarvittaessa oikeustoimiin;
7. korostaa, että väärinkäytösten paljastajat ovat tutkivien toimittajien tärkeä tietolähde, ja kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että toimittajien oikeuksia ja vilpittömästi toimivien väärinkäytösten paljastajien henkilöllisyyttä suojellaan tehokkaasti ja oikeudellisesti tapauksissa, joissa väitteet osoittautuvat tosiksi; korostaa, että olisi suojeltava myös toimittajia, jotka ovat itse tietolähteitä, ja viranomaisten olisi kummassakin tapauksessa pidätyttävä tarkkailun käytöstä;
8. katsoo, että todistustaakan olisi oltava työnantajalla, jonka on selvästi osoitettava, että työntekijää vastaan toteutetut toimet eivät ole millään tavalla yhteydessä väärinkäytösten paljastajan tekemään ilmoitukseen;
9. kehottaa työnantajia, työntekijöiden edustajia ja viranomaisia perustamaan tehokkaita kanavia rikkomusten ilmoittamista ja paljastamista varten ja toimimaan nopeasti heille esitettyjen tietojen johdosta tietojen perusteellisen tarkistuksen jälkeen sekä ilmoittamaan kaikista laittomuuksista ja väärinkäytöksistä pikaisesti kaikille tarvittaville ja asianomaisille osapuolille, virastoille ja laitoksille;
10. muistuttaa, että on tärkeää taata tarvittava oikeusvarmuus ja suojelu koko unionissa kaikille, jotka ilmoittavat todennetuista väärinkäytöksistä sekä julkisella että yksityisellä sektorilla;
11. toteaa, että mahdollisessa tulevassa sääntelykehyksessä olisi otettava huomioon säännöt, oikeudet ja velvollisuudet, jotka ohjaavat työelämää ja vaikuttavat siihen; korostaa lisäksi, että työmarkkinaosapuolten olisi osallistuttava siihen ja että siinä olisi noudatettava työehtosopimuksia;
12. muistuttaa, että jos syytökset ovat perinpohjaisen tarkistuksen nojalla perättömiä tai jos väärää syytöksä on tarkoituksella esitetty vilpillisessä mielessä, vastuulliset on asetettava vastuuseen;
13. kehottaa asiaankuuluvia viranomaisia ottamaan käyttöön keinoihin liittyvän velvoitteen järjestelyissä, joilla sekä työnantajat että itse viranomaiset ottavat vastaan ja käsittelevät väärinkäytöksistä tehtyjä ilmoituksia.

TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA

Hyväksytty (pvä)	12.7.2017
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 50 -: 0 0: 2
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Guillaume Balas, Tiziana Beghin, Brando Benifei, Enrique Calvet Chambon, David Casa, Ole Christensen, Martina Dlabajová, Lampros Fountoulis, Elena Gentile, Arne Gericke, Marian Harkin, Czesław Hoc, Danuta Jazłowiecka, Agnes Jongerius, Rina Ronja Kari, Jan Keller, Ádám Kósa, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Jean Lambert, Jérôme Lavrilleux, Patrick Le Hyaric, Jeroen Lenaers, Verónica Lope Fontagné, Javi López, Thomas Mann, Dominique Martin, Anthea McIntyre, Joëlle Mélin, Elisabeth Morin-Chartier, Marek Plura, Terry Reintke, Robert Rochefort, Claude Rolin, Sven Schulze, Siôn Simon, Romana Tomc, Yana Toom, Marita Ulvskog, Renate Weber, Tatjana Ždanoka, Jana Žitňanská
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Maria Arena, Lynn Boylan, Tania González Peñas, Marju Lauristin, Paloma López Bermejo, Anne Sander, Joachim Schuster, Csaba Sógor, Helga Stevens, Flavio Zanonato
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (200 art. 2 kohta)	Andrejs Mamikins

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

50	+
ALDE	Enrique Calvet Chambon, Martina Dlabajová, Marian Harkin, Robert Rochefort, Yana Toom, Renate Weber
ECR	Arne Gericke, Czesław Hoc, Anthea McIntyre, Helga Stevens, Jana Žitňanská
EFDD	Tiziana Beghin
GUE/NGL	Lynn Boylan, Tania González Peñas, Rina Ronja Kari, Patrick Le Hyaric, Paloma López Bermejo
NI	Lampros Fountoulis
PPE	David Casa, Danuta Jazłowiecka, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Adam Kósa, Jérôme Lavrilleux, Jeroen Lenaers, Verónica Lope Fontagné, Thomas Mann, Elisabeth Morin-Chartier, Marek Plura, Claude Rolin, Anne Sander, Sven Schulze, Csaba Sógor, Romana Tomc
S&D	Maria Arena, Guillaume Balas, Brando Benifei, Ole Christensen, Elena Gentile, Agnes Jongerius, Jan Keller, Marju Lauristin, Javi López, Andrejs Mamikins, Joachim Schuster, Siôn Simon, Marita Ulvskog, Flavio Zanonato
VERTS/ALE	Jean Lambert, Terry Reintke, Tatjana Ždanoka

0	-

2	0
ENF	Dominique Martin, Joëlle Mélin

Merkkien selitykset:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää